

Pojmovnik pogostih izrazov v zobozdravstvu

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije

www.zzzs.si

Akriolat: plastika, umetna smola, navadno polimer metakrilata, ki se uporablja za izdelavo umetnih zob ter protez in v kirurgiji.

Anestezija: zdravilo, ki ga dobite pred posegom, da ne bi čutili bolečine.

Baza: del proteze, ki ima ležišče na mehkih tkivih in v kateri so vstavljeni umetni zobje.

Čiščenje zobnega kamna: odstranjevanje zobnih oblog.

Delovni nalog za zobnoprrotetične storitve: javna listina ZZS, s katero zobozdravnik naroča izdelavo zobnoprrotetičnega pripomočka v zobotehničnem laboratoriju. V listini je med drugim točno opredeljen pripomoček in material, iz katerega bo ta narejen.

Dentalna zlitina – kovina: bolj natančen izraz za kovino, ki se uporablja v zobozdravstvu za izdelavo prevleke, mostička ali kovinske baze proteze. Je zlitina, ki vsebuje različne odstotke zlata, paladija ali npr. kobalta, kroma pri kovinski bazi proteze.

Destruirana zobna krona: zobna krona, ki je ni mogoče obnoviti z zalivko (plombo).

Doktrina: znanstveno dognan skupek postopkov, ki veljajo kot vodilo za ugotavljanje in zdravljenje bolezni.

Doplačilo: znesek, ki ga morate poravnati pri zobozdravniku, če želite, da se zobnoprrotetični pripomoček izvede iz nadstandardnega materiala ali če uveljavljate storitev, ki je delno pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, delno pa samoplačniška.

Garancijska doba: doba, v okviru katere zobozdravnik opravi morebitno potrebno popravilo opravljene storitve na svoje stroške ali stroške ustanove, v kateri dela.

Implantat: je zobni korenini podoben in iz kovine (najpogosteje iz titana) izdelan vsadek, ki se kirurško vgradi v čeljust. Implantat je lahko priprava za prevleko, mostiček ali protezo, s katerim se lahko obnovi funkcija in estetika zoba oziroma zobovja.

Inlej, onlej in overlej: so vrste zalivk, ki so izdelane indirektno, v zobnem laboratoriju na mavčnem modelu zob in so precej bolj obstojne kot klasične zalivke. Uporabljajo se v primerih, kjer je zobna gniloba ali poškodba zoba tako obsežna, da je ni mogoče popraviti s klasično zalivko. Inlej, onlej in overlej se pripravijo tako, da vam zobozdravnik ob prvem obisku odstrani zobni karies in vzame odtis.

Tehnik nato izdelava keramičen ali kompozitni pripomoček in ga ob naslednjem obisku zacementira na mesto zobne okvare. Razlika med inlejem, onlejem in overlejem je predvsem v velikosti. Onlej je obsežnejši in se uporabi, ko je treba nadomestiti tudi zobni vršek, overlej pa obsega še dodatno stransko ploskev zoba.

Karies: zobna gniloba, bolezenska razgradnja trdih zobnih tkiv.

Kaviteta: votlina v zobu, ki je nastala zaradi kariesa ali zaradi določenih postopkov s strani zobozdravnika, ki jo zapolni z zalivko.

Kompozit: plastičen material oziroma umetna smola (BIS-GMA, bis-gamamethylmetacrylate) v barvi zob, ki so mu dodana polnila za boljšo trdnost.

Kovinska baza proteze: del proteze, ki je narejen iz kovine. Proteza ni nikoli povsem kovinska, temveč je del proteze, ki posnema dlesen, narejen iz akrilata.

Krona: del zoba nad dlesnijo.

Kvadrant: izraz, ki označuje 1/4 čeljusti. Čeljusti so razdeljene na zgornjo desno četrtino, zgornjo levo četrtino, spodnjo levo četrtino ter spodnjo desno četrtino.

Mostiček: nesnemni zobnoprotečni pripomoček, pri katerem so nadomeščeni zobje pritrjeni na prevleke zob nosilcev.

Napotni zobozdravnik: zobozdravnik specialist, h kateremu osebni zobozdravnik napoti pacienta za opravljanje določenega posega ali storitve.

Obvezno zdravstveno zavarovanje: zdravstveno zavarovanje je v Sloveniji obvezno za vse osebe, ki izpolnjujejo z zakonom predpisane pogoje. Za zavarovance je predpisana obveznost plačevanja prispevkov. Obvezno zdravstveno zavarovanje v skladu z zakonom omogoča zavarovanim osebam uveljavljanje pravic do zdravstvenih storitev, zdravil, medicinskih pripomočkov ter do denarnih nadomestil, kot sta nadomestilo plače med začasno zadržanostjo od dela in povračilo potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem pravic do zdravstvenih storitev. Obvezno zdravstveno zavarovanje izvajata ZZZS.

Opornica: izdelek, ki podpira trdo in/ali mehko tkivo v določenem položaju.

Ortodontski aparat: naprava, ki jo ortodont vstavi v usta z namenom, da premakne zobe in/ali spremeni obliko čeljusti. Obstajajo snemni in fiksni (nesnemni) aparati.

Osebni zobozdravnik: zobozdravnik, ki je sklenil pogodbo z ZZZS, ali je zaposlen v ustanovi, ki je sklenila tovrstno pogodbo in si ga zavarovana oseba izbere.

Parodoncij: zob obdajajoča alveolarna kost, cementna plast zoba, pozobnica in dlesen.

Parodontopatija ali parodontalna bolezen: bolezen parodonticija, bolezen obzobnega tkiva.

Poliranje: postopek odstranjevanja plaka, umazanih oblog na zobeh z uporabo abrazivnih past za poliranje ter postopek, s katerim se naredi gladko in sijajno površino zalivke, proteze, prevleke ...

Polnjenje korenine zoba: zaključni del postopka zdravljenja obolelega zoba.

Porcelan: v barvi zoba pesku podoben material iz kaolina in drugih primesi.

Posteriozni zobje: zobje za podočnikom, ličniki in kočniki.

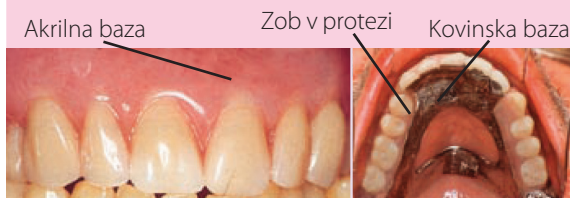
Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja: temeljni podzakonski akt, ki podrobneje ureja vrste in obseg pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, pogoje in postopke za uresničevanje pravic, standarde zdravstvenih storitev in pripomočkov, varstvo pravic zavarovanih oseb in drugo. Podrobneje določa tudi pravico do zobozdravstvene dejavnosti in način uresničevanja te pravice. Sprejme ga skupščina ZZZS.

Predlog zobnoprotenične rehabilitacije: javna listina ZZZS, ki jo izpolni zobozdravnik in podpiše pacient. Listina se nato posreduje pooblaščenim osebam ZZZS, ki ugotovi, ali je načrtovani in s pacientom dogovorjeni zobnoprotenični pripomoček (proteza, mostiček itd.) pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. ZZZS listino vrne zobozdravniku in na hrbtni strani označi, ali je ZZZS plačnik predlaganih storitev. Če je predlog zobnoprotenične rehabilitacije zavržen, je to tudi obrazloženo. Pacient ima pravico do vpogleda v listino, ki skupaj z delovnim nalogo predstavlja vsebinsko celoto. Zobozdravnik pacientu pred pričetkom protetične oskrbe izroči kopijo predloga in po zaključenem delu kopijo delovnega naloga.

Preventiva: postopki, s katerimi se prepreči nastanek zobne gnilobe, bolezni dlesni ali nepravilnosti, ki nastajajo pri razvoju čeljusti ali izraščanju zob. Postopki se izvajajo v skladu s pravilnikom ministrstva za zdravje za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni.

Proteza: zobnoprostetični snemni izdelek, s katerim se nadomestijo manjkajoči zobje:

- s totalno snemno protezo se nadomestijo vsi zobje v eni čeljusti,
- z delno snemno protezo se nadomestijo zobje v eni čeljusti.

1. Totalna proteza

2. Delna snemna proteza

Račun: računovodska listina z navedbo zneska za prodan material in/ali opravljeno storitev, pri čemer je jasno navedena opravljena storitev in/ali uporabljen material.

Samplačniška ambulanta: ambulanta, ki nima sklenjene pogodbe z ZZZS ali pa obratuje zunaj pogodbeno dogovorjenega časa z ZZZS, ki mora biti objavljen na vidnem mestu v čakalnici.

Samplačniška storitev: storitev, ki jo morate plačati, ker ni pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, na primer:

- storitev, ki ni nujna,
- storitev, ki jo opravi zobozdravnik, ki ni vaš osebni zobozdravnik,
- storitev, ki jo opravi zobozdravnik ali zavod, ki nima sklenjene pogodbe z ZZZS,
- storitev, ki jo z vašim soglasjem zobozdravnik opravi izven pogodbeno dogovorjenega delovnega časa (čas, ki ga je zakupil ZZZS in je objavljen na vidnem mestu),
- storitev, ki jo zahtevate v nočnem času, ob nedeljah in praznikih.

Sklenjena zobna vrsta: prisotni vsi zobje v čeljusti.

Skrajšana zobna vrsta: zobna vrsta, v kateri manjkajo najmanj vsi kočniki na eni strani čeljusti.

Standard: uzakonjena mera ali norma, ki predstavlja splošno uveljavljen vzorec.

Standard zdravstvene storitve: strokovno-doktrinarno utemeljene storitve glede na zdravstveno stanje osebe.

Standardni material: material, ki ga v skladu z zakonom in Pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja določi ZZZS. Za uporabo standardnega materiala ni potrebno doplačilo.

Stranski ali transkanini sektor: del zobne vrste od podočnika nazaj, ki vključuje ličnika in kočnike.

Trajnostna doba: čas, ki začne teči od opravljene storitve do ponovne pridobitve možnosti za izdelavo istovrstne ali podobne storitve v breme zdravstvenega zavarovanja.

Vidni sektor: sprednji zobje, sekalci in podočnika.

Vrzel: prostor v zobni vrsti, ki ni zapolnjen z zobmi.

Zalitje fisure: polnjenje brazd na žvečni ploskvi zoba s kompozitom ali kompozitu podobnim materialom.

Zalivka: zapolnitev zobne kavitete z zobnim materialom (amalgam, kompozit ...).

Zavarovana oseba: oseba, ki je obvezno zdravstveno zavarovana v Republiki Sloveniji.

Zobni kamen: trda, kalciju podobna snov, ki nastane z mineralizacijo plaka in se nabira na zobeh, protezah in mostičkih.

Zobni plak: mehka lepljiva snov iz ostankov hrane in bakterij, ki se formira na zobeh. Je vzrok nastanka zobne gnilobe in bolezni dlesni.

Zobnoprotečni pripomoček: v laboratoriju izdelan pripomoček, s katerim se nadomesti manjkajoči del zoba ali manjkajoči zobje.

ZZZS: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja v Republiki Sloveniji.